

ÖVERSIKTSPLAN TRANÅS KOMMUN

Antagen av Kommunfullmäktige 2011-06-13

Del 3. Miljökonsekvensbeskrivning

TRANÅS KOMMUN

ANSVAR TYDLIGHET **RESPEKT KREATIVITET**

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Övergripande mål	2
Översiktsplanens huvuddrag.....	2
<i>Tranås tätort</i>	<i>2</i>
<i>Mindre tätorter och landsbygd</i>	<i>2</i>
<i>Omvandling av fritidsbebyggelse</i>	<i>3</i>
<i>Infrastruktur</i>	<i>3</i>
Miljömålen	3
Konsekvenser	3
<i>Geografisk omfattning</i>	<i>3</i>
<i>Areella näringar - jord- och skogsbruk</i>	<i>4</i>
<i>Naturmiljö - djur och växtliv</i>	<i>4</i>
<i>Kulturmiljövärden</i>	<i>4</i>
<i>Rekreation och friluftsliv</i>	<i>4</i>
<i>Strandskyddet: LIS-områden</i>	<i>4</i>
<i>Energi och klimat</i>	<i>4</i>
<i>Särskilda miljö- och riskfaktorer</i>	<i>4</i>
<i>Miljö kvalitetsnormer</i>	<i>4</i>
<i>Vatten - Vattendirektivet</i>	<i>5</i>
<i>Trafik och tillgänglighet</i>	<i>5</i>
<i>Folkhälsa</i>	<i>5</i>
Nollalternativet	6
Avvägningar	6
Uppföljning - detaljnivåer	6

Sammanfattning

Tranås kommun har som övergripande målsättning att befolkningen skall öka från nuvarande drygt 18 000 till 20 000 år 2025. Strategin för tillväxt bygger på kommunens attraktionskraft i 3 väsentliga avseenden: attraktiva boendemiljöer, ett bra utbud på handel och service samt ett bra kommunikationsläge. Därför får översiktsplanen ett starkt fokus på tätortsutveckling kompletterat med inslag av landsbygdsutveckling i sjönära lägen.

Det är framförallt den föreslagna expansionen och förtätningen av Tranås tätort som bedöms ge upphov till betydande miljöpåverkan. Denna påverkan består huvudsakligen av att tätortsnära naturmark ianspråk tas för bebyggelse vilket i hög grad kompenseras genom att gröna områden och stråk med hög tillgänglighet avsätts parallellt med tätortens expansion. Särskilt värdefulla rekreations- och naturområden berörs överhuvudtaget inte av förslaget.

Konsekvensbeskrivningen belyser också på en övergripande nivå den ökade miljöbelastning som 2000 nya invånare ger upphov till. Då mycket av expansionen går i riktning mot sjönära områden, framförallt sjön Sommen, finns en generell risk för försämrade vattenkvalité att förhålla sig till, vilket förutsätter en omfattande utbyggnad av kommunalt VA och en genomgående tillämpning av lokala dagvattenlösningar.

Förtätning och omvandling i centrala delar förväntas efterhand att resa nya frågeställningar vad gäller omgivningspåverkan, störningar, eventuella markföreningar osv. Detta är dock ofrånkomligt vid förändringar av befintlig bebyggelsemiljö och är frågor som bättre bedöms i samband med detaljplaneläggning.

Förslaget till översiktsplan har jämförts med ett nollalternativ vilket bedöms som sämre i framförallt två väsentliga avseenden

- Det innebär en betydligt sämre markhushållning
- Det kommer att leda till varaktig och svårbruten stagnation

Uppföljningen av såväl översiktsplan som miljökonsekvensbeskrivning kommer dels att ske genom fortsatt planläggning och dels genom den löpande uppföljning av miljötillståndet och miljöpåverkande verksamheter som sker inom ramen för kommunens tillsynsansvar enligt miljöbalken. På övergripande nivå sker en årlig återkoppling i ett miljöbokslut som ingår i kommunens årsredovisning och en mer omfattande utvärdering sker i samband med att översiktsplanen aktualitetsbedöms.

Övergripande mål

Tranås kommun har som övergripande målsättning att befolkningen skall öka från nuvarande drygt 18 000 till 20 000 år 2025. I den utvecklingsplan som antogs av kommunfullmäktige i april 2009 och som anger den politiska inriktningen för arbetet med översiktsplanen definieras 6 strategiska insatsområden:

1. Attraktiva boendemiljöer
2. En kreativ samverkan med gynnsamt företagsklimat
3. En stark service med stort handelsutbud
4. Trygghet, hälsa och delaktighet – Ett samhälle för alla
5. En hög regional tillgänglighet
6. Hållbart nyttjande av miljö- och naturresurser

Det huvudsakliga skälet till att översiktsplanen nu revideras är att tillväxtmålet behöver en tydligare koppling till den fysiska planeringen. De satsningar som kommunen gör ska ha ett långsiktigt perspektiv – en hållbar tillväxt.

Översiktsplanens huvuddrag

En tillväxt med 2000 nya invånare innebär stora förändringar i både bebyggelse och infrastruktur och förutsätter att kommunen upplevs som attraktiv både idag och i morgon. Då mycket av kommunens attraktion bygger på kombinationen av attraktiva boendemiljöer, ett bra utbud på handel och service samt ett bra kommunikationsläge ger det sig självt att mycket av tillväxten kommer att handla om tätortsexpansion och förtätning/omvandling. Den betydande miljöpåverkan kan därför begränsas till några få områden och åtgärder.

Tranås tätort

Nya bostadsområden av lite större omfattning föreslås söder och öster om Tranås tätort, i form av fortsättningar på Hätte, Norraby och Tostås/Fröafall samt i form av större utredningsområden ännu längre ut från tätorten, mot Källås samt på Bredstorp och Älmås. Mark avsätts även för utbyggnad av Hubbarp och Höganlofts industriområden samt i mindre omfattning på Hjälmalyd.

I den befintliga tätortsmiljön planeras för förtätning med nya bostäder och servicefunktioner framförallt längs Svartån, en förstärkning av den offentliga centrummiljön och en successiv omvandling av centralt belägna industrimiljöer till blandade, så kallade multifunktionsområden som ska kunna hysa både handel, service och boende.

Parallellt avsätts och tillgängliggörs gröna områden och stråk som, i takt med att Tranås växer, kommer att få ökad betydelse för rekreation och friluftsliv samt för spridning av biologisk mångfald.

Mindre tätorter och landsbygden

I kommunens mindre tätorter är det framförallt i Sommens samhälle som ny bebyggelse i lite större omfattning föreslås, med nya bostadsområden på höjderna i väster samt på Lugnalandet, men också en utveckling av den offentliga hamnmiljön.

För att öka befolkningen och stärka serviceunderlaget i kommunens västra delar har ett område längs norra delen av Noen föreslagits som lämpligt för samlad bebyggelse i sjönära läge, så kallat LIS – område (se egen rubrik nedan).

Omvandling av fritidsbebyggelse

Utöver sjön Sommen, där utbyggnad av kommunalt VA planeras (se nedan), finns koncentrerad fritidsbebyggelse huvudsakligen längs östra sidan av Säbysjön samt Vallstorp vid Noen. Kommunen är generell positiv till lokala engagemang för ökad permanentbostättning men tar i översiktsplanen inte ställning till enskilda områden. För Säbysjön och för Älmås/Sandvik föreslås emellertid fördjupad översiktsplan och Vallstorp beskrivs i ett sammanhang där områden längs norra delen av Noen föreslås som LiS - område.

Infrastruktur

En nyckelfråga i planeringen av bebyggelse och infrastruktur är utbyggnaden av det kommunala VA – nätet. Gällande plan omfattar i princip hela sträckan längs sjön Sommen från Sommens samhälle i norr till Älmås/Sandvik i söder. Detta möjliggör en högre exploateringsgrad även i de områden som inte utpekats som nya bostadsområden.

Översiktsplanen omfattar även betydande investeringar i transportinfrastruktur. För Tranås tätort redovisas förslag till nytt trafiknät med järnvägspassage för bilar i centralt läge och cirkulationsplatser vid infarten mot Hjälmaryd, södra änden av Storgatan samt längs Ydrevägen. Det föreslagna trafiksystemet innefattar även en "omgradering" av gatenätet som syftar till att skapa en yttre och inre ringled.

För att långsiktigt öka andelen resor och transporter på järnväg redovisas förslag till läge för kombiterminal samt stationslägen i Sommens samhälle och i Gripenberg. Tranås kommun tar också tydligt ställning för den nya höghastighetsbanan (Götalandsbanan) och föreslår, med stöd av en särskilt genomförd utredning, ett dragningsalternativ med stationsläge i Tranås.

Miljömålen

Riksdagen har beslutat om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige, och det övergripande målet är att nästa generation ska få ta över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Riksdagens beslut omfattar 16 nationella miljö kvalitetsmål och 72 nationella delmål.

Av de 16 miljö kvalitetsmålen berörs Tranås kommun av 14:

1. Begränsad Klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri Miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Myllrande våtmarker
11. Levande skogar
12. Ett rikt odlingslandskap
13. God bebyggd miljö
14. Ett rikt växt och djurliv

Enligt miljöbalkens regler ska en MKB innehålla en redovisning av hur relevanta miljö mål beaktats. Översiktsplanens omfattning innebär i praktiken att samtliga miljö mål blir mer eller mindre relevanta,

men att miljömålet god bebyggd miljö med sitt särskilda fokus på bebyggelseutveckling och starka samband med flertalet av de andra miljömålen får en särskilt stark inverkan på planens innehåll och ställningstaganden. Omvänt kan sägas att översiktsplanens traditionella disposition och det underlag som används i sig självt innebär att miljömålet God bebyggd miljö särskilt beaktas.

Konsekvenser i huvudsak

Konsekvensbeskrivningen görs mot bakgrund av ett scenario där kommunens befolkning ökar till 20 000 invånare varav merparten av ökningen sker i anslutning till Tranås och Sommens tätorter.

Detta innebär framförallt att de båda tätorterna kommer att expandera och förtätas, men också att infrastrukturen – trafiknät, resecentrum, vatten- och avlopp mm - måste hänga med och att naturområden för rekreation och friluftsliv måste säkerställas.

MKB:n går inte närmare in på konsekvenserna av olika sträckningssalternativ för Götalandsbanan utan här kan bara konstateras att det har en avgörande betydelse för tillväxten och att detta också blir starkt dimensionerande för kommunens planberedskap.

Då kommunen inte föreslagit några områden för vindkraft utan istället valt att redovisa en översiktlig vindenergikartering tillsammans med de områden där det bedöms som direkt olämpligt med en etablering redovisas inte heller några konsekvenser av vindkraftutbyggnad. Kommunen har emellertid redovisat en avvikande uppfattning vad gäller det utpekade riksintresset öster om Säbysjön med hänvisning till att det delvis ligger inom expansionsområde för Tranås tätort och att det både med avseende på beräknad vindenergi och risken för omgivningspåverkan finns flera bättre alternativ.

I följande konsekvensbeskrivning hänvisas under respektive rubrik till demiljömål som bedömts vara särskilt relevanta för kommunens ställningstagande.

Geografisk omfattning

Med den bebyggelseutveckling som föreslås för Tranås tätort kommer stadsgränsen att flyttas ut mot Skobo i norr, Bredstorp och Hätte i öster samt mot Källås och Mölarp i söder. Detta innebär också en förtätning som knyter de olika stadsdelarna närmare varandra.

Den bebyggelseutveckling som föreslås för Sommens samhälle är också omfattande, men sker huvudsakligen i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och inom befintlig tätortsgräns.

Ny bebyggelse på kommunens landsbygd förväntas i första hand tillkomma i sjönära lägen, huvudsakligen i anslutning till befintliga koncentrationer eller genom omvandling av fritidsbebyggelse. Utpekandet av sk LiS – områden, där det ska vara enklare att få dispens från strandskyddet, är begränsat till två områden men kan på sikt få en viss betydelse.

Miljömål: God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv

Areella näringar - jord- och skogsbruk

Den föreslagna bebyggelseutvecklingen innebär att nya områden ianspråkats för bebyggelse, i väster för industriändamål och i söder och öster för bostäder. Till största delen utgörs de föreslagna områdena av skogsmark och i mindre omfattning av åkermark. En närmare avgränsning och markdisposition som tar hänsyn till jordbrukets intressen får göras i efterföljande detaljplaner samt föreslagna fördjupningar av översiktsplanen.

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Giffri miljö

Naturmiljö - djur och växtliv

Förslaget innebär att ny naturmark ianspråkats för bebyggelse men några konflikter med särskilt utpekade naturvårdsintressen föreligger inte. Parallellt med förtätning och expansion avsätts gröna områden och stråk.

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv

Kulturmiljövärden

Förslaget bedöms inte stå i konflikt med några särskilda kulturmiljövärden. Den förtätning och omvandling som föreslås i centrala delar av Tranås kommer snarare att förstärka den riksintressanta centrummiljön och Storgatan. Vid omvandling av centrala industriområden kan det i några enstaka fall bli aktuellt att göra avvägningar mellan kulturhistoriska värden och andra intressen.

Miljömål: God bebyggd miljö

Rekreation och friluftsliv, grönstruktur

Tätortsnära natur har så gott som alltid ett stort värde för friluftslivet. För att kompensera när tätortsgränsen flyttas ut har gröna områden och stråk avsatts med direkt koppling till den nya bostadsbebyggelsen. Tillkomsten av ny bebyggelse och infrastruktur kommer i flera fall att förbättra tillgängligheten till naturområden, sjöar och vattendrag. Tillgängligheten till sjön Sommen, som är av riksintresse för rörligt friluftsliv, kommer inte att påverkas negativt.

Miljömål: God bebyggd miljö, Frisk luft, Myllrande våtmarker

Strandskyddet: LiS - områden

Med stöd av de nya strandskyddsreglerna föreslås delar av norra Noen samt strandzonen i Sommens samhälle som LiS - områden (Landsbygdsutveckling i Strandnära lägen). De bakomliggande motiven är att stärka serviceunderlaget i den västra delen av kommunen respektive att hålla möjligheten till utveckling av hamnmiljön öppen i Sommens samhälle.

I inget av fallen bedöms detta innebära några allvarliga konsekvenser för växt och djurlivet eller allmänhetens tillgänglighet. De utpekade områdena vid Noen är redan idag avskilda från vattnet genom väg och bebyggelse och en utveckling av hamnområdet i Sommen innebär en förbättrad tillgänglighet och nyttjande av ett redan relativt urbaniserat område. Det sistnämnda gäller i hög utsträckning även för utveckling av Svartåmiljön i Tranås tätort.

Miljömål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt- och djurliv

Energi och klimat

Tätheten och koncentrationen ger fördelar ur energi och klimathänseende, både med avseende på transportbehovet och på underlaget för fjärrvärmeutbyggnad. Med den föreslagna bebyggelseutvecklingen och en etablering av pendelstopp i Sommens samhälle kommer 90 % av kommunens befolkning att ha en god tillgänglighet till tågtrafiken.

Kommunens avvikande uppfattning vad gäller riksintresset för vindkraft bedöms inte påverka förutsättningarna för förnyelsebar energi då det finns gott om alternativa lokaliseringmöjligheter med lika bra eller bättre vindpotential och betydligt mindre risk för störningar på omgivningen.

Miljömål: God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan

Särskilda miljö- och riskfaktorer

Översiktsplanens förslag tillför i sig självt inga nya miljö- och riskfaktorer. Däremot innebär förtätning och omvandling i tätortsbebyggelse nästan alltid nya frågor att ta ställning till när det gäller omgivningspåverkan, störningar, eventuella markföroreningar och så vidare. Områden där sådana frågor framförallt kan förväntas komma upp är Centrala industriområdet som föreslås omvandlas till multifunktionsområde och Norraby/Skobo som planeras för bostäder och ligger i anslutning till kommunens fd deponi.

Miljömål: God bebyggd miljö, Giffri miljö

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är juridiskt bindande och uttrycks vanligen som ett gränsvärde, en halt som inte får överskridas. Idag finns miljö-kvalitetsnormer för olika föroreningar i utomhusluft, omgivningsbuller samt vad gäller statsuen på de sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster som klassats inom ramen för den nya vattenförvaltningen (vattendirektivet).

Under hösten 2007 och våren 2008 har mätningar av luftkvalitén gjorts i Tranås centrum. Det som mätts är kvävedioxid, partiklar och bensen. I samtliga fall ligger värdena under gällande miljö-kvalitetsnormer och vad gäller partiklar och kvävedioxid har det skett en viss förbättring jämfört med tidigare år. En förnyad mätserie har genomförts under hösten och våren 2009/2010 men har i skrivande stund inte analyserats.

De förslag till bebyggelseutveckling och förändringar i trafiknätet som översiktsplanen redovisar bedöms inte leda till att miljö-kvalitetsnormerna för luft överskrids, utan tvärtom att föroreningarna till följd av biltrafik i centrum minskar.

Bullerproblematiken är generellt som störst i anslutning till väg och järnvägstrafik men lokalt kan även andra bullerkällor, t ex motorsport, industrier, festlokaler etc ge upphov till störningar på omgivningen.

En ökning av invånarantalet med åtföljande transportarbete och aktiviteter innebär en ökad aktivitet och intensitet, men antalet bullerstörda miljöer ska rimligen inte behöva öka till följd av detta.

Expansionsriktningen för bostäder respektive industri är åt motsatta håll, vilket begränsar riskerna för att nya problem byggs in.

Flera av förslagen till lokalisering av ny bostadsbebyggelse innebär emellertid att det finns befintliga bullerkällor att förhålla sig till, vilket också har redovisats i respektive fördjupningsdel, men i inget av fallen bedöms det som omöjligt att med hjälp av olika åtgärder klara gällande riktvärden.

Miljömål: God bebyggd miljö, Frisk luft, Giffri miljö

Vatten

Sedan år 2000 finns ett europeiskt ramdirektiv för vatten, vanligen kallat vattendirektivet. Detta innebär en helt ny vattenförvaltning i Sverige och i ett första skede har en kartläggning och statusklassning av vattenförekomsterna genomförts. Av denna framgår att de huvudsakliga miljöproblemen är övergödning, vattenregleringar samt miljögifter.

De sjöar som inte klarar kravet på god status är Säbysjön (övergödning) och Sommen (miljögifter). Förklaringen till att det är just Sommen som inte klarar statusen med avseende på miljögifter är sannolikt att sjön sedan tidigare ingått i ett kontrollprogram kopplat till miljökvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten och därför är en av de fåtal sjöar där halterna av bl a fluoranten har mätts.

Dessutom finns 8 vattendrag som inte heller uppfyller kraven på god status, huvudsakligen pga att de är regelrade på olika vis och därmed inte har kvar sitt naturliga flöde.

Med en ökad koncentration av befolkning och verksamheter till de östra delarna av kommunen riskerar också belastningen på sjöar, vattendrag och grundvatten att öka. Detta påverkar framförallt kommunens VA-planering. Den planerade utbyggnaden täcker in all föreslagen tätortsexpansion och samlad bebyggelse längs sjön Sommen. I övriga områden gäller så kallad hög skyddsnivå inom 200 meter från sjöar större än 5 hektar samt Svartån.

Större grundvattenförekomster finns företrädesvis längs 3 nord-sydliga stråk genom kommunen. Det finns inga förslag i översiktsplanen som bedöms att äventyra dessa förekomster. För de grundvattenförekomster som Tranås tätort vilar på finns emellertid en löpande risk för långsiktig försämring med avseende på den totala belastningen. Med hänsyn tagen till eventuella framtida behov av ny vattentäkt utpekade dock grundvattenresurserna i anslutning till sjön Illern och Seglarvik som särskilt viktiga att skydda.

Med nya vägar och ny bebyggelse ökar andelen hårdgjorda ytor, vilket måste kompenseras med lämpliga åtgärder för lokalt omhändertagande av dagvatten.

Den grundläggande principen med vattendirektivet är viktig att notera. De vatten som uppfyller kraven på god status eller bättre ska inte försämrats och för de vatten som inte klarar god status ska åtgärder vidtas. Kontentan är alltså att den ökade belastningen inte får tillåtas att försämma vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och grundvatten. Konsekvenserna är därför snarare ekonomiska och blir en fråga att hantera vid detaljplanering och projektering.

Miljömål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker, Giffri miljö, Grundvatten av god kvalitet

Trafik och tillgänglighet

Planförslaget innehåller markanta inslag av tillgänglighetsförbättrande åtgärder. För gång- och cykeltrafiken föreslås flera nya stråk som knyter ihop olika stads- och kommundelar.

Det nya "stadsnätet" med yttre och inre ringled samt nya cirkulationsplatser vid viktiga infarter kommer att förbättra framkomligheten och förväntas även bidra till en minskning av trafiken i centrum. En strukturellt viktig förändring är förslaget till ny passage under järnvägen, som även ska tillåta biltrafik.

Sammantaget kommer detta att erbjuda en mer välkomnande trafiksituation, visserligen också för biltrafik, men alla trafikslag kommer att gynnas av att antalet valmöjligheter och passager ökar.

Hur den regionala tillgängligheten utvecklas är först och främst avhängigt pendeltågstrafiken. Översiktsplanen ger stöd för en utveckling av befintliga resecentrum och redovisar läge för pendeltågstopp i både Sommens samhälle och i Gripenberg varav det förstnämnda är prioriterat och bedöms grundläggande för samhällets tillväxt.

Tillgängligheten för funktionshindrade berörs inte närmare i översiktsplanen. Den generellt förbättrade tillgängligheten bedöms gynna alla grupper och när det gäller riktlinjer för bebyggelsemiljöns tekniska utformning bör det finnas mer verkningsfulla planeringsinstrument än översiktsplanen.

Miljömål: God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Folkhälsans bestämningsfaktorer

Vår hälsa påverkas av en mängd olika faktorer som samspelar. Ålder, kön och arv är faktorer som individen inte kan påverka men som är betydelsefulla då de ger oss förutsättningar. Närmast individen finns även de psykosociala resurserna som socialt stöd och lokala nätverk.

De psykosociala resurserna påverkar nästa nivå som beskriver individens levnadsvanor vilka vi i stor utsträckning själva väljer. Nivån efter handlar om livsvillkor som exempelvis utbildningsmöjligheter och möjligheter till fritidssysselsättningar. Ytterst i modellen finns samhällsekonomiska strukturer och miljön vilken i stor utsträckning påverkar folkhälsan.

Av de miljöfaktorer som redovisats är det framförallt rekreation och friluftsliv, luftkvalitet, buller, vatten samt trafik och tillgänglighet som är relevanta även för folkhälsan. Som framgår innebär inte planförslaget några negativa konsekvenser i något av dessa avseenden utan snarare påtagliga förbättringar inom flera områden.

På en mer strukturell nivå innebär översiktsplanens genomförande att sociala kvalitéer såsom ett varierat bostadsutbud och närhet till service tillvaratas samt att rekreativsmöjligheter, centrumfunktioner och mötesplatser utvecklas. För den västra glesbefolkade delen ska ställningstagande för LIS-områden samt möjligheter till ökat permanentboende stärka serviceunderlaget och bidra till en levand landsbygd.

Miljömål: God bebyggd miljö

Nollalternativet

Erfarenhetsmässigt har det visat sig att en planläggning av bostadsområden i attraktiva lägen skapar intresse och genererar befolkningstillväxt. Översiktsplanen är i sammanhanget ett sätt att kommunicera denna tillväxt och samtidigt ta hänsyn till andra aspekter såsom djur- och växtliv, friluftsliv, areella näringar etc.

Men även med ett nollalternativ kommer sannolikt kommunen att ha en viss tillväxt, åtminstone på kort sikt. Det finns fortfarande områden, bland annat längs sjön Sommen, som medger bostadsbebyggelse i attraktiva lägen. Detta utbud är emellertid ganska begränsat och när "godbitarna" är tagna blir risken för stagnation påtaglig.

Inte heller ur ett hushållningsperspektiv har en sådan utveckling några egentliga fördelar. Den bebyggelse som tillkommer kan förväntas bli relativt utsprid och kommer inte att medge några förbättringar i infrastrukturen.

Omvandling av slitna och eventuellt förorenade områden kommer sannolikt inte att bli aktuellt om det inte finns ett bakomliggande tillväxtmotiv. Att naturområden kommer att förbli oexploaterade kan med ett lokalt synsätt ses som en miljöfördel, men jämnar troligen ut sig i ett regionalt perspektiv genom att andra områden exploateras istället.

En stor del av kommunens attraktion ligger i boendemiljöerna, handelsutbudet och kommunikationerna. Det är genom att kombinera dessa fördelar som kommunen kan positionera sig i regionen. Utan att planlägga för tätortsexpansion och skapa incitament till stadsförnyelse finns en stor risk att kommunen tappar ett initiativ som blir svårt att återta i ett senare skede. Av detta skäl finns det heller ingen anledning att belysa alternativa utbyggnadsmöjligheter. Det bedöms helt enkelt inte finnas några realistiska alternativ som erbjuder samma grad av måluppfyllelse.

Sammantaget bedöms därför nollalternativet som sämre i två väsentliga avseenden:

- Det innebär en betydligt sämre markhushållning
- Det kommer att leda till varaktig och svårbruten stagnation

Avvägningar

De planeringsfaktorer som varit styrande vid valet av expansionsområden är i första hand:

- En bibehållen närhet till centrumfunktioner såsom handel, vård, skola, resecentrum etc - "runda tätorter"
- Behovet av att hålla isär expansionsområden för bostäder och verksamhetsområden.
- Parallell utveckling och bevarande av gröna områden och stråk i direkt anslutning till bostadsbebyggelsen.
- Möjligheten att tillvarata sjönära lägen för boende och rekreation utan att hamna i konflikt med strandskyddets syfte.
- Förutsättningar för utbyggnad av kommunalt VA.
- Kommunens markinnehav och möjligheter till markförvärv då expropriation inte bedöms som ett realistiskt alternativ.
- Att ta vara på möjligheter och skapa incitament till omvandling och förtätning samt återanvändning av mark.
- Hänsyn till jord- och skogsbruk (se Areella näringar).

De kompromisser som gjorts består främst i vissa avkall på principen om förtätning till förmån för att tillskapa attraktiva boende- och rekreativmiljöer. All tätortsexpansion ligger emellertid inom cykelavstånd från centrum och med en utbyggnad av GC-nätet till de nya områdena förbättras även tillgängligheten till värdefulla rekreativområden.

Uppföljning - detaljnivåer

Många av de frågor som konsekvensbeskrivningen tar upp kan bedömas bättre i andra planer eller i tillståndsprövning av verksamheter och åtgärder. Avgränsningen av olika områden är inte gjorda med någon större precision och redovisningen av vägar och stråk är på en schematisk nivå. Förutom den behovsbedömning och eventuella miljökonsekvensbeskrivning som görs i detaljplaneskedet sker en löpande uppföljning av miljötillståndet och miljöpåverkande verksamheter inom ramen för kommunens tillsynsansvar enligt miljöbalken.

På övergripande nivå görs en årlig sammanställning, miljöbokslut, i samband med kommunens årsredovisning. Miljöbokslutet bygger på Kommunförbundets rekommenderade nyckeltal och omfattar bland annat luftkvalitet i tätort, tungmetaller i avloppsslam, halten av fosfor och kväve i utvalda mätpunkter, arealen åker- och betesmark samt skyddad natur, samhällets energianvändning, avfallsmängder, andel återvunnet material etc.

En mer omfattande uppföljning görs i samband med att kommunfullmäktige tar ställning till översiktsplanens aktualitet. Då ställs den gällande planen mot det faktiska behovet, både utifrån vad som krävs enligt nationell lagstiftning och riktlinjer och i förhållande till den politiska ambitionen.

www.tranas.se

TRANÅS KOMMUN